

Övriga artiklar som ingår i "Lögnens renässans":

[Utvecklingen i Sovjet](#), [Om kinesiska revolutionen 1925-27](#), [Om Moskvarättegångarna](#), [Om marxistisk kultursyn](#), [Lögnens renässans: Avslutning](#) och [200 lögner om trotskismen](#)

Inledning till Lögnens renässans

– ett svar till KFML:s bok "Marxism eller trotskism"

av Kenth-Åke Andersson

Introduktion (2006)

Under 70-talet förde den unga svenska trotskistiska rörelsen en hård kamp mot mao-stalinismen inom den svenska vänstern. Eftersom mao-stalinisterna (främst organiserade i *KFml*) försökte isolera trotskismen med omfattande smutskastning byggd på stalinistiska lögner, blev det viktigt att grundligt avslöja denna historieförfälskning. En särskilt framträdande roll i det historiska uppröjningsarbetet hade Kenth-Åke Andersson (KÅA).

Bland KÅAs tidiga bidrag till detta bör hans [Kfml:s omvälvning av historien](#) (publicerad i *Revolutionär information* nr 1, 1969) ha ett hedersomnämmande. I denna närmast legendariska artikel, som polemiserade mot två artiklar i den maoistiska tidningen *Gnistan*, lyckas KÅA fullständigt klä av *Gnistans* försök att "avslöja" trotskismen, vilket också i stort sett hela vänstern insåg, inklusive *KFml*, även om det inte erkändes öppet.

Givetvis måste mao-stalinisterna kompensera detta bakslag. Denna gång valde de att göra en kringgående rörelse och låta angreppet utgå från den svenska FNL-rörelsen, som de i praktiken kontrollerade. I Uppsala FNL-grupps namn publicerades en broschyr, *Trotskismen, fronterna och vietnamrörelsen*, skriven av författarduon, *KFml*-arna Kurt Wickman och Lars Gustafssons (WG). KÅA utarbetade givetvis en motskrift, *Revolutionär marxism kontra stalinism i Vietnamrörelsen* (båda skrifterna finns på marxistarkiv.se: "[Trotskismen, fronterna och vietnamrörelsen](#)")

Inte heller detta anti-trotskyistiska angrepp blev särskilt framgångsrikt och därför fick WG i uppdrag att skriva en bok i ämnet. Resultatet blev *Marxism eller trotskism*, som gavs ut 1972 på *KFml*:s bokförlag Oktober. Och vem skulle besvara detta nya antitrotskyistiska angrepp? Jo, givetvis KÅA! Resultatet blev *Lögnens renässans*.

Anmärkning

Kurt Wickman och Lars Gustafsson har för länge sedan lämnat den "revolutionära rörelsen". Båda är numera borgare, Wickman t o m något av en nyliberal ideolog som medverkat regelbundet på *Svenska Dagbladets* ledarsida och givit ut flera böcker på bokförlaget *Timbro* (Timbro är en "marknadsliberal tankesmedja", finansierad av arbetsgivarorganisationen "Svenskt Näringsliv" tillsammans med "Näringslivets Fond").

Det är knappast troligt att WG idag personligen står för innehållet boken *Marxism eller trotskism* (Wickman tog f ö avstånd från den i en radiointervju redan på 90-talet), så ur den synvinkeln är polemiken mot boken överspelad, men eftersom det fortfarande finns stalinister som hyser de ståndpunkter och idéer som framförs i boken, så har KÅAs uppgörelse med boken fortfarande aktualitet.

Martin Fahlgren 6/8-06 / reviderat i april 2007 /

Redaktionell kommentar (FI-red)

Detta digra nummer av *Fjärde Internationalen* (FI) har kommit att bryta mot vår tidsplanering, något som vi helt och hållet måste skylla på Wickman/Gustafsson. Detta eftersom det i början var omöjligt att fatta hur mycket gammal politisk bråte de lyckats dra samman till sin ”slutgiltiga uppgörelse med trotskismen”. Så gott som varje lögn i deras bok bygger på en annan lögn, som i sin tur kan härledas ur ännu en. Det går inte att läka en varböld genom att skrapa bort varet. Vad som krävs är ett djupt rakbladssnitt som kommer åt infektionen. Det går inte heller att övertyga en stalinist genom att belägga en eller annan lögn. Varje sådant försök trollas bort i huvudet hos dessa med hjälp av deras metafysiska formler om att allt har två sidor. Källforskningen har därför blivit mer omfattande och tidsödande än vi kunnat ana. Det är detta som tagit tid.

Det bör också påpekas att detta nummer av *FI* avviker från den karaktär på tidskriften som tidigare planerats, men vi såg det som angeläget att ge ut detta svar (som motsvarar en bok om ca 300 sidor) på ett lättillgängligt och billigt sätt.

Inledning

I februari 1972 publicerade KFMLs förlag ”Oktober” en bok med titeln ”Marxism eller trotskism?” skriven av två ledande medlemmar av denna organisation, Kurt Wickman och Lars Gustafsson. I detta opus på drygt 300 sidor menar de sig göra en ”kartläggning” av trotskismens historia och påvisa att den är ett instrument för Gestapo, CIA och imperialismen. Deras bok har väckt förtjusning inom KFML och i den egna pressen fått entusiastiska recensioner. Författarna är också själva nöjda och riktigt pöser av belåtenhet. I ett brev till undertecknad från Kurt Wickman – föranlett av information om källmaterial som jag begärt – kallas boken för ”en fullständig uppgörelse med trotskismen.”¹ Boken skall, enligt uppgifter som nått oss, ha sålt mycket bra bland KFMLs medlemmar och även fått en viss spridning i vårt broderland på andra sidan Kölen.

Det finns alltså anledning att syna detta arbete lite närmare i sömmarna, och detta är avsikten med föreliggande nummer av *Fjärde Internationalen*. Jag har under sommaren 1972 roat mig med att systematiskt gå igenom ”Marxism eller trotskism” och undersökt dess källor. Jag hade anledning att mer än en gång höja på ögonbrynen över fräckheten i dess lögner. När jag samlade ihop anteckningarna, ställdes jag inför frågan hur detta material skulle presenteras på ett läsbart sätt. Den framställning Wickman-Gustafsson gör av de senaste 40 årens revolutionära historia och klasskamp byggde inte bara på förvrängda citat, utan även på en solid okunnighet om de enklaste historiska fakta. Att analysera deras bok förutsatte därför en annan, relativt bred historisk framställning, där man satte in de skilda linjerna (stalinism och trotskism) i dess historiska sammanhang och undersökte vilka effekter resp. linje hade/kunde ha fått. Detta krävde utförliga studier. För att någotsånär begränsa framställningen valde jag därför att ta upp några speciella avsnitt ur deras bok för en ingående närläsning och analys. Jag valde ut fyra sådana avsnitt, som täckte olika delar av den revolutionära historien – den politiska och ekonomiska utvecklingen i Sovjet på 20-talet, den sovjetiska kulturpolitiken, den kinesiska revolutionen och Moskvarättegångarna. För att ge läsarna möjlighet att följa varje steg i framställningen, kontrollera källorna och för att stimulera till fortsatta studier har jag låtit framställningarna bli fylliga och väldokumenterade. Men dessa fyra avsnitt täcker trots allt endast några aspekter av KFMLs bok. För att ge läsarna en inblick (eller snarare: en aning) om bokens karaktär, har jag därför avslutningsvis gjort en systematisk genomgång av boken sida för sida och redovisat alla de felaktigheter och lögner som jag stött på (förteckningen kan inte göra anspråk på fullständighet). Denna senare del innebär alltså bara en undersökning s.a.s. på KFMLs egen ”nivå”; för att fullständigt avslöja dem skulle det krävas en utförlig analys av dessa historiska epoker. Jag avstod från att göra detta, dels av utrymmesskäl, men dessutom därför att Wickman-Gustafsson, trots att KFML inbillar sig motsatsen, inte kan göra anspråk på originalitet. De upprepar en mängd mycket gamla lögner om trotskismen som spridits sedan 20- och 30-talet.

¹ Brev från Kurt Wickman till Kenth-Åke Andersson 3/5 1972.

Dessa har tillbakavisats ett oändligt antal gånger, och därför ansåg jag det onödigt att göra det en gång till. I stället har jag försett den systematiska genomgången med litteraturtips, där läsarna kan få veta var motsvarande lögn tidigare tillbakavisats. Detta kan kanske stimulera till fortsatta studier, och inte minst hoppas jag naturligtvis att KFMLs medlemmar skall ta sig an uppgiften att nu undersöka vad det är för material som deras ledning öser ut.

Om tillkomsten av sin bok berättar författarna själva följande:

På hösten 1970 åtog vi oss uppgiften att för Marxistiskt Forums räkning göra en politisk kartläggning av trotskismen. Vi trodde då att vi skulle – för att hämta ett uttryck från krigspropagandan – ‘vara hemma till jul’. Men undersökningen förde oss längre än vi väntat. Vi stötte på en lång rad egendomliga omständigheter i trotskismens historia, som måste beskrivas och förklaras.... Trots all kritik som kan och bör riktas mot arbetsmetoden att låta en broschyr bli till en bok, ansåg vi det nödvändigt att tränga ned så djupt vi förmådde i materialet. (Kurt Wickman-Lars Gustafsson, *Marxism eller trotskism?*, s. 5; i fortsättningen förkortas boken till WG).

Ur dessa rader kan man vaska fram er del intressanta meddelanden. Det framgår ex.vis att boken inte tillkommit på privat initiativ och inte varit frukten av Wickman-Gustafsons privata fobier. Deras arbete är en del av en väl planlagd kampanj mot trotskismen.

I själva verket sträcker sig denna kampanj några år tillbaka i tiden; den har förts frenetiskt av KFML sedan 1969 och även om deras framstötter inte präglats av någon högre kvalitet – vi skall strax visa att de inte har det – har kampanjen likväl haft en viss effekt på vissa lätttrörliga skikt inom den svenska vänstern. I sin krigföring mot trotskismen har KFML successivt trappat upp kampanjen för att nå fram till sin drömda ”fullständiga uppgörelse”; men liksom USA-imperialisternas generaler i Vietnam har de till sin grämlse upptäckt att fienden inte var så lätt att besegra och att de, mot alla beräkningar, inte alls ‘var hemma till jul’. Det var denna desperata känsla som gjorde att Kurt Wickman och Lars Gustafsson fick försaka julgröten och istället utvidga sin planerade broschyr till en bok. De tog god tid på sig. Ett och ett halvt år av sina liv använde de för att gräva sig ned i materialet ”så djupt vi förmådde”, för att använda deras eget blygsamma uttryck. ”Är inte detta en ideologisk, politisk, teoretisk och historisk uppgörelse med trotskismen kommer den aldrig”, säger Kurt Wickman i det ovan citerade brevet.² Det kan låta som självförhävelse. Men är det verkligen det? Är ropet kanske ändå inte triumferande? Är det kanske resignerat? Är han kanhända medveten om att de förlyfte sig? Är det kanske ett erkännande av att KFML drar tillbaka sina styrkor och slickar såren? Det får framtiden utvisa. Sedan boken skrevs har tydligen dess två författare detroniserats något. Enligt uppgifter har nu både Kurt Wickman och Lars Gustafsson hamnat i opposition till den förda linjen och de utgör nu en ”vänsteropposition” inom KFML (Om de är ”vänsteroppositionen”, hur i hela friden ser då ”centern” och ”högern” ut?) Med en känsla av att det sista slaget nu har stått och att KFML drar sig tillbaka, kan det vara dags att göra en första historik över den anti-trotskyistiska kampanj som präglat den svenska vänstern under de tre sista åren.

Alltsammans började på våren och hösten 1969. Den svenska vänstern stod då inför en omfattande omvandling. De tidigare årens lösa och spontana organisationsformer visade sig vara olämpliga för den fortsatta utvecklingen. Det revolutionära året 1968 med dess utslag på världsrevolutionens tre fronter – Tetoffensiven i Vietnam, våren i Prag och majrevolutionen i Frankrike – hade ställt de olika vänstergrupperna inför nya uppgifter. Studentrörelsen ebbade ut och fick en tragisk epilog i en rent komisk ekonomistisk och reformistisk överbudspolitik. Arbetarkampen i Europa började på allvar, till en början med en ökning av antalet lokala strejker, sedan i våldsamt uppblående, spontana strejker som fick en oerhört snabb utbredning. I det laget blev den övergripande frågan för alla aktivister i de olika vänstergrupperna – hur skall vi utveckla vår politik vidare? Hur skall vi arbeta fram ett politiskt program? Vad skall detta program innehålla? Hur skall vi organisera oss? Vi är alla socialister, förvisso, men hurudan skall socialismen egentligen se ut? Hur skall vi ställa oss till det förflutna? Till Stalinepoken? Åren närmast efter 1968 kom att präglas av en intensiv debatt och studieverksamhet inom den revolutionära vänstern. Denna innebar fr.a. **leninismens**

² A.a.

fullständiga genombrott. Dessa tendenser växte fram genom en kritik av ekonomismen och perspektivlösheten i studentrörelsen, och här blev Lenins tidiga skrifter mot den ryska ekonomismen en mäktig hävstång.³ Likaså kom Lenins formidabla arbete ”Vad bör göras?” att präglade den svenska vänsterns utveckling.⁴

Man började ställa nya frågor: Vad är marxismen? Hur uppstår den? Finns det ett spontant marxistiskt medvetande? Om inte, vad innebär det att marxismen är en vetenskap och att den utarbetas och tillförs arbetarklassen utifrån? Vilka relationer existerar därigenom mellan den medvetna analysen, marxismen, och den spontana, dagliga kampen? Vilka konsekvenser får detta för revolutionärernas organisering?

Dessa strömningar kom redan från början att hamna i kollision med KFML; den helt dominerande organisationen inom den revolutionära rörelsen. Det var KFML som varit initiativtagare till den ekonomistiska linjen vid universiteten och som därmed bidragit till att avpolitiserade en omfattande proteströrelse. Det visade sig snart att det inom KFMLs ledning inte existerade den minsta medvetenhet om problemen i partibygandet. De kunde inte svara annat än med gnäll och förtal på de allt oftare återkommande frågorna om den revolutionära organiseringen, marxismens karaktär, medvetandets uppkomst. Än mindre kunde de svara på de besvärliga frågorna om Sovjetunionens urartning och de följdfrågor som härrörde ur denna: proletär demokrati, relationen mellan massorganisationerna och de administrativa organen, hur undviker man en byråkratisering. Allt oftare dök det upp ett glåpord mot opponenterna: trotskist. Opponenterna blev förvånade över bruket av en term som de inte förstod innebörden av. Några av dem beslöt ta reda på vad den betydde; de letade fram Trotskijs böcker och Deutschers biografi över Trotskij på biblioteken och satte sig ned för att studera hans teorier. De kom ut ur studerkamrarna igen och förklarade: javisst är vi trotskister!

Det var under våren 1969 som den första organiseringen kom att ske av trotskister i Sverige. Till 1 maj 1969 kom första numret av tidskriften *Fjärde Internationalen* ut och i Göteborg, Stockholm och Uppsala bildades mindre grupper av trotskister som började propagera Fjärde Internationalens ståndpunkter. I september samma år bildade de en första organisation, *Revolutionära Marxister* (RM). Antalet representanter på den första grundningskonferensen var inte stort, det skall erkännas, och bildandet skedde så hastigt och improviserat att denna första organisering snarast blev ett hinder, åtminstone under den första perioden.⁵ Men inflytandet var redan från början större än det rent kvantitativa tillflödet av nya medlemmar. Inom den revolutionära svenska vänstern fanns det en viss anti-stalinism och KFMLs ledning – som ända från början klängt sig fast vid Stalin-gestalten och stalinismens förvrängningar av marxismen – har hela tiden haft svåra problem med den inre disciplinen just i frågan om ”kamrat Stalin”. Under de första åren av sin existens försökte KFML hålla undan Stalin, men efterhand som medlemmarna ställde frågor om stalinismens roll i arbetarrörelsen, och ville diskutera frågan om när och hur urartningen av Sovjetunionen började, om hur kulturrevolutionens demokratiska idéer (inom den svenska vänstern skedde mobiliseringen kring Kina just p.g.a. kulturrevolutionens propaganderande av skapandet av en ”stat av Pariskommunens typ” där en stark jämlikhet skulle råda; vi vet idag att detta mål inte förverkligades genom kulturrevolutionen), skulle kunna förlikas med byråkratin i Sovjet på Stalins tid. Hade Trotskij inte trots allt haft rätt i sin kritik av Stalin? De ungdomar som utgjorde majoriteten av den svenska vänstern hade inga förutfattade meningar om den sovjetryska historien, de var beredda att förutsättningslöst ta itu med frågorna och analysera dem efter bästa förmåga. De

³ Se antologin *Lenins kamp mot ekonomisterna* (Cavefors 1970), som innehåller de relevanta Lenin-texterna. Antologin har redigerats av några kamrater i Bolsjevikgruppen i Lund, vilka också skrivit en utmärkt introduktion som visar på dessa texters aktualitet. [På marxistarkivet: [Förord till Lenins kamp...](#) och [Lenins kamp mot ekonomisterna.](#)]

⁴ Märkligt nog kom detta arbete ut i en ny upplaga först 1972, då KFML:s förlag ”Proletärkultur” publicerade det i pocket. Då hade det dock redan stötts och blöts inom mer framskridna delar av den svenska vänstern i tre år.

⁵ Det existerar en omfattande intern debatt inom RM/Bolsjevikgruppen och senare RMF om dessa felaktigheter. Lärdomarna har dragits och uppbygget av organisationen sker nu på ett mera medvetet sätt.

ansatte alltmer KFMLs ledning med frågor om trotskismen. Det blev nödvändigt för denna ledning att inte bara hålla interna "informationsmöten" om Trotskij, utan också att man i mera samlat skick gick ut med en analys av trotskismen.

Det första försöket till en sådan analys skedde i *Gnistan* under hösten 1969. I en första artikel hade en ledande medlem inom KFMLs Göteborgsavdelning, Paal Aamot, gjort en hafsigt och slarvig genombläddring av Trotskijs "Litteratur och revolution" och fått för sig att han förstått den. Han skrev en utomordentligt dålig artikel om Trotskijs kultursyn (*Gnistan* 9/69). Det var det första tafatta försöket. Det andra blev ett rejält napp. KFML drog upp en verkligt ful fisk ur stalinismens stinkande träsk. Det var den remarkabla artikeln, "Sanningen om Lenins testamente" (*Gnistan* 10/69), också den skriven av en ledande KFML-are i Göteborg, Sigge Åkervall. Det är en artikel som ännu idag är skandalomsusad i den svenska vänstern.

Redan i ingressen till denna artikel visade det sig att den tillkommit under ett starkt tryck från medlemmarna, vilka krävt besked om Trotskijs historiska roll: "På KFML:s sympatisörscirklar frågor kamrater ofta vem Trotskij var och vilken politik han stod för. Även förhållandet mellan Lenin och Stalin, de historiska erfarenheterna av proletariatets diktatur i Sovjet och kamrat Stalins roll under denna period är frågor som många vill diskutera i anslutning till frågan om Trotskij."

Artikelförfattaren kan inte fatta att det kan ligga något allvarligt i dessa frågor; han anar omedelbart en enorm sammansvärjning, som sträcker sig över hela världen, från "världsreaktionens bastion USA" till *Ord & Bild* och *Aftonbladets* kultursida, och vilka alla enats om att propagera trotskismen för att hindra revolutionen i Sverige. Att trotskismen plötsligt blivit aktuell beror, enligt Sigge Åkervall, på att "reaktionärerna, de inhemska såväl som de internationellt verksamma, blivit skrämnda av den marxist-leninistiska rörelsens stora framgångar i Sverige."

För att möta denna fula sammansvärjning vill författaren därför lägga saker och ting till rätta. Han väljer Lenins "testamente", ett arbete som för den oinitierade läsaren kan verka som en klar fördömelse av Stalin. Om man läser detta "testamente" rakt upp och ned får man onekligen ett starkt intryck av att Lenin vill att Stalin skall avsättas från ledande poster och att denne kritiserar för en felaktig politik. Så var det dock inte alls, försäkrar *Gnistan* och berättar nu "sanningen om Lenins 'testamente'". Det var nämligen så att den åderförkalkade Lenin, som bara fick arbeta några timmar per dag, inte längre kunde följa med i den politiska utvecklingen. Detta utnyttjade trotskisterna, som lyckades lura i honom att Stalin varit stygg mot "de georgiska separatisterna". I detta intrigarbete hade trotskisterna hjälp av Lenins sekreterare och även av hans maka Krupskaja, en kvinna som enligt med.lic. Sigge Åkervall tydligen var lite svagsint, eftersom han säger att man kunde "inpränta" saker och ting i henne som om det vore ett dött material. När denna svagsinta och inpräntade kvinna vimsade omkring blev Stalin arg över hennes "småaktiga förmynderskap" och röt till. När den åderförkalkade Lenin fick reda på det, blev han ledsen och ville att Stalin skulle avsättas som generalsekreterare. Enligt denna historieskrivning, som faktiskt står i *Gnistan* och inte i *Mitt Livs Novell*, var alltsammans sålunda ett beklagligt missförstånd. En av historiens verkliga vändpunkter förvandlades till en käck anekdot med sensmoralen: missförstå aldrig din nästa! Gudskelov fanns det dock en kongress, som förstod bättre än den knarrige Lenin. Den funderade över situationen, fann att ingen inom partiet kunde ta Stalins plats och han "omvaldes med rekommendation att beakta Lenins kritik och bättra sig".

Det var redan en i sig märklig analys som *Gnistan* åstadkommit, och de inom KFML som läst på om den materialistiska historieuppfattningen måste ha haft svårt att känna igen sig i artikeln.

Var hade Sigge Åkervall fått denna historieskrivning ifrån? Han nämner inga direkta källor, men angriper hårt alla "professionella antikommunistiska historiker" till vilka han bl.a. räknar Isaac Deutscher. Istället rekommenderar han i förbigående den fullständigt okände historikern Dmitrievsky, som redan på 30-talet i sin Stalinbiografi skall ha sagt "allt väsentligt" om Lenins testamente.

Då vi inom RM beslutade att utarbeta ett svar på *Gnistans* artikel blev det just detta meddelande om Dmitrievsky som blev vår utgångspunkt för undersökningen. Vi tog fram hans Stalin-biografi på biblioteket och läste igenom den. Vi kunde då omedelbart konstatera att *Gnistan* så gott som **ordagrant** skrivit av denna biografi.⁶ Men när vi läste igenom Dmitrievskys biografiska studie över Stalin observerade vi inte bara den vulgärpsykologistiska analys han gjorde av skeendet; vi såg också att han höll sig med en hel serie märkliga värderingar av de agerande; han såg Stalin som en ”äkte ryss” medan han klandrade Trotskij för att denne var en ”ren marxist av västeuropeisk läggning”. Dmitrievskys ideologi verkade skum, och vi beslutade att forska vidare i hans egen biografi. Där blev det ett verkligt napp!

Dmitrievsky hade nämligen en märklig levnadshistoria: före revolutionen hade han hunnit med att vara både populist, ivrig försvarsvän under första världskriget och hängiven rysk nationalist; när Oktoberrevolutionen segrat, gick han ut i inbördeskriget – på de vitas sida. 1918 bytte han snabbt och smärtfritt sida, anslöt sig till de röda och lyckades t.o.m. bli medlem av bolsjevikpartiet. Enligt hans egen självbiografi gick han in i kommunistpartiet av rent nationalistiska skäl, och han betraktade sig fortfarande som anti-marxist. Snart upptäckte han att partiet höll på att genomgå en ”revolution” och att man höll på att kasta ut den, enligt Dmitrievsky, förhatliga västeuropeiska marxismen. Han anslöt sig till Stalins fraktion och stödde honom entusiastiskt i kampen på 20-talet. Efter en tids tjänst inom den sovjetiska diplomatin gick Dmitrievsky i landsflykt, dock utan att överge sin beundran för Stalin. Det var nu han skrev sin biografi över Stalin, ett arbete som fortfarande andas stor beundran över denne äkte ryss. Men därmed är Dmitrievskys politiska karriär inte slut. Året därefter blev han nämligen nazist och 1933 skrev han en biografi över Adolf Hitler, som var lika beundrande i tonen som den han skrivit över Stalin. Under 30-talet fortsätter hans arbeten att dugga tätt, och han behandlar då sådana problem som ”Den judiska imperialismens psykologi.” Det var onekligen en märklig person som *Gnistan* grävt fram och upphöjt till sin auktoritet. Vi hade anledning att i vårt svar sammanfatta: ”Rysk nationalist, kontrarevolutionär, stalinist, nazist och antisemit: det är en märklig karriär denne man gjort. Och honom ställer *Gnistan* före ‘antikommunistiska historiker’ som Isaac Deutscher (!!!). Är man inte inne på farliga vägar?”⁷

När vi publicerat vårt svar satte vi oss ner och väntade på att den mångbesjungna självkritiken i KFML skulle visa sig. Vi trodde i vår enfald att *Gnistan* i nästa nummer skulle ta tillbaka sin artikel och förklara att man haft fel. Så blev inte fallet. Fortfarande, tre år senare, har vi inte hört ett ord av självkritik. Först Kurt Wickman och Lars Gustafsson bryter i sin bok tystnaden på denna punkt. Vi återkommer strax till detta.

Men även om KFML drog sig tillbaka i skamvrån och molteg, fanns det andra som ansåg att de borde tala på deras vägnar. Det var Vänsterns Ungdomsförbund (VUF) som just då befann sig i rutschning från Vpk till KFML och som i mitten av 1970 skulle splittras. Den ledande fraktion, som sedermera skulle bilda Marxist-Leninistiska Kampförbundet (MLK), dominerade nu över VUFs tidskrift ”Stormklockan”. De hade redan utvecklat ett präktigt lillebrorskomplex gentemot KFML, men samtidigt bevarat en viss naiv ärlighet. De tog upp frågan om *Gnistans* artikel i nr 4/5 1970 av *Stormklockan*. De tvingades ge oss rätt i att artikeln i *Gnistan* varit ”fylld av osanningar och fel-

⁶ Den enda egentliga skillnaden är att man bytt språkbruk på en strategisk punkt. Där Dmitrievsky talar om att Stalin favoriserade sina ”anhängare”, talar *Gnistan* istället om att han favoriserade ”marxist-leninister” - utan att de ens reflekterar över vad det är för konstigt parti där ledarna ”favoriserar” vissa individer. Det leder till en del märkliga kullerbyttor i artikeln. Ett exempel: ”Lenin erhöll några ‘dokument’ av vilka det framgick att Stalin skulle förbereda den förestående kongressen enligt eget gottfinnande och starkt favorisera marxist-leninisterna Lenin, som tycks ha trott på den information han erhöll, fruktade en förestående splittring av partiet och staten. Hans krafter var vid det laget nästan uttömda, han blev allvarligt bekymrad.” Lenin skulle sålunda ha blivit ”bekymrad” över att Stalin ”favoriserade” ”marxist-leninisterna”! inte att undra på att dr. Åkervall tycker att Lenin är åderförfädd!

⁷ Svaret, [Kfml:s omvälvning av historien. Svar till ‘Gnistan’](#). Den kom ut i ett flertal upplagor och har sedermera tryckts upp som särtryck, vilket även innehåller *Gnistans* ursprungliga artikel och *Stormklockans* kommentarer (se nedan). Särtrycket kan beställas från Röda rummen i Stockholm, Göteborg och Uppsala eller från RMF. [Skriften finns på [marxistarkiv.se](#), anm av MF]

aktigheter”, samtidigt som de dock förklarade att de var helt överens med KFML om nödvändigheten att bekämpa de ”trotskistiska avvikelserna”. Men hur kunde *Gnistan* publicera en sådan artikel? *Stormklockan* kan inte låta bli att ställa sig den frågan. Efter mycket grubbel kommer man fram till att det fanns fyra ”rimliga förklaringar till att *Gnistan* tar fascistisk historieskrivning i sin tjänst”. De fyra förklaringar som är rimliga för stalinisterna på *Stormklockan* är mycket avslöjande för deras sätt att tänka. De kan vara värda att återge här:

- 1) SÅ (artikelförfattaren) har blivit lurad av en trotskist som ‘hjälp’ honom med artikeln.
- 2) SÅ är trotskistisk agent i KFml och motarbetar den marxist-leninistiska rörelsen genom att förse trotskisterna med ‘ammunition’.
- 3) SÅ har ytterst bristfälliga kunskaper i marxism-leninismen och läst Dmitrievsky utan att reagera mot felaktigheterna.
- 4) SÅ har haft mycket bråttom med artikeln, och har därför bara läst delar av ‘Stalinbiografen’.

(Obs! Detta är ett ordagrant återgivande av *Stormklockan*; så här står det faktiskt!)

Observera här hur frågan om ”rimliga förklaringar” reduceras till rent konspiratoriska motiv eller till funderingar om artikelförfattarens kunskapsnivå. Ingenstans ställer sig MLK/VUF frågan hur artikeln kunde läsas av en hel redaktion, som tillika var en självutnämnd ”arbetarklassens förtrupp” och som vid den tiden innehöll så tunga namn som Nils Holmberg, utan att någon reagerade och tyckte att artikeln var konstig.

Men KFML fortsatte att tuga, och inte ens *Stormklockans* mästrande fick dem att ta bladet från munnen. Först under hösten 1970 fick man inom KFML de tekniska möjligheterna att hitta en ursäkt. Då lämnade nämligen artikelförfattaren Sigge Åkervall KFML och gick över till dess utsplittrare KFMLr, där han omedelbart hamnade i Centralkommittén. Nu var det äntligen fritt fram! Äntligen kunde man ta avstånd från artikeln, genom att kasta skulden på dess författare enbart. Detta sker nu i Kurt Wickmans och Lars Gustafssons bok, där man förklarar att författaren numera är medlem i KFMLr och att hans artikel byggdes upp ”av minst sagt tvivelaktiga källor och med en arsenal av vulgärpsykologiska argument.” (WG, s. 247). Därmed lyckades man antyda att det skulle finnas ett samband mellan dessa två faktiska uppgifter. (Vi får väl se vad som händer när Wickman – Gustafsson lämnar KFML. Då börjar samma vals om igen ...)

WGs avståndstagande är naturligtvis bara rent verbalt; det visar sig inte minst i att de i sin egen framställning upprepar de ”vulgärpsykologiska argumenten” och förfälskningarna om Lenins testamente. (WG, s. 72-74). De glider helt förbi frågan hur *Gnistans* redaktion kunde acceptera denna artikel med dess ”vulgärpsykologiska argument”. De riktar uppmärksamheten på källorna, men låtsas inte om att *Gnistan*-artikeln också övertog metoden från fascisterna Dmitrievsky. Men detta är trots allt den viktiga frågan: hur kunde *Gnistans* redaktion blanda samman en fascistisk historiemetod med en marxistisk?

Men låt oss släppa *Gnistan*-artikeln. Den gjorde inte sin plikt; den får falla. KFML avslöjade sig grundligt och stod där med skammen. Man hade inte lyckats lösa det grundläggande. Frågorna om Trotskijs roll återkom i grundcirklarna, debatten vidgades och den trotskistiska rörelsen i Sverige började vinna en viss stabilitet och säkerhet. Detta markerades med stor styrka under våren 1970 då Clartés Lundagrupp lämnade KFML-Clarté och konstituerade sig som en separat organisation, **Bolsjevikgruppen**. De publicerade en ingående kunskapsteoretisk kritik av KFMLs teorier och kom redan vid sitt framträdande att fungera som en omfattande attraktionspol för den revolutionära svenska vänstern.⁸ Gruppen orienterade sig snabbt mot Fjärde Internationalens teoretiska ståndpunkter, särskilt så som de kom till uttryck i dess starkaste sektion, den franska *La Ligue*

⁸ *Bolsjevik* 1 (våren 1970), även som särtryck sommaren 1972 (inklusive valda artiklar ur *Bolsjevik* 2). Kan beställas från Röda rummen eller RMF. Det finns ytterligare ett dokument som är av intresse för omgrupperingstendenserna under våren 1970: ett dokument från ”Vänsteroppositionen” i VUF: ”Åter till leninismen” (stencil). Denna oppositionsgrupp gick sedermera upp i Bolsjevik och var med vid bildandet av RMF våren 1971.

Communiste. Under våren inleddes samtal mellan RM och Bolsjevikgruppen, vilka i sin tur ledde fram till beslut om samarbete och ett framtida samgående av de två grupperna för att bilda en ny organisation. Under sommaren 1970 splittrades VUF i två delar; den ena bildade MLK och lade sig under KFMLs vingar, den andra delen grep desperat tag i Bolsjeviks kritik av KFML, läste nödtorftigt in den tillsammans med några texter från La Ligue Communiste och – bildade sedan en separat organisation under namnet *Förbundet Kommunist* (t.o.m. namnet var alltså bara en ren översättning av namnet på Fjärde Internationalens franska sektion). Även om Förbundet Kommunist (FK) sedermera har gått lite underliga – och framförallt slingriga! – vägar, kom deras uppträdande under sommaren 1970 att förstärka tendenserna till en omgruppering inom den svenska vänstern och till uppkomsten av en relativt stark trotskistisk rörelse⁹ – även om det ganska snabbt kom att ske en funktionsfördelning, där FK lade sig mittemellan de två fälten och fungerade som en politisk kofångare.

Denna utveckling försatte KFMLs ledning i ett desperat tillstånd. Efter den famösa *Gnistan*-artikeln hade man inte lyckats formulera något eget material om trotskismen. Man fick gripa tag i en artikel från de franska maoisterna, men den var så undermålig att den inte kunde fylla någon funktion.¹⁰ Man behövde ett material, som kunde ersätta *Gnistan*-artikeln. KFMLs nästa steg blev en kringgående rörelse. Man gav inte ut ett nytt material i eget namn; istället lät man De Förenade FNL-grupperna (DFFG) ta nästa steg. Det skedde med publiceringen hösten 1970 av en broschyr med titeln ”Trotskismen, fronterna och Vietnamrörelsen”. Som utgivare stod Uppsala FNL-grupp, men i själva verket hade alstret skrivits av två ledande KFML-are i Uppsala, Kurt Wickman och Lars Gustafsson.¹¹ Det var ett skickligt drag att låta en annan grupp än KFML stå för KFMLs anti-trotskistiska utgåva. Detta drag fyllde främst fyra syften: a) om offensiven skulle bli ett misslyckande skulle KFML slippa bära hundhuvudet, samtidigt som uppslutningen av en annan organisation i den anti-trotskistiska kampanjen gav intryck av en ökad opinion. b) det skulle vara svårare för trotskisterna att besvara broschyren; om de gjorde det kunde man lätt driva upp en kampanj för att trotskisterna ”angrep” DFFG i ryggen, och att de därigenom ville splittra Vietnamrörelsen i Sverige; ett faktum som i sin tur sedan kunde användas som argument mot trotskismen, ex.vis genom att ge ut en ny broschyr där man koncentrerade sig på ”trotskisternas verksamhet idag” (en sådan ges ut av DFFG hösten 1972). Om trotskisterna inte svarade på broschyren skulle det vara ett indirekt bevis för att de erkände anklagelsernas riktighet. c) man ville utesluta trotskisterna ur Vietnamarbetet. Det anti-imperialistiska arbetet hade varit den viktigaste rekryteringskällan för de revolutionära organisationerna. Genom att utesluta trotskisterna ur Vietnam-arbetet skulle man hindra deras tillväxt och expansion. Samtidigt skulle den påtvingade

⁹ Vi har inte avsett att i denna inledning göra en historik över trotskismen i Sverige. En sådan kommer säkert en dag att skrivas. Nämnas kan bara följande data: under hösten 1970 kom både RM och Bolsjevikgruppen att drabbas av inre kriser, vilka inte hade direkta politiska motiv, utan snarast var beroende av organisatoriska missförhållanden (för stor arbetsbörda på för få medlemmar, planlöshet i arbetet, överorganisering i ledningen etc.) Detta ledde till en viss passivitet under hösten. För att bryta dödläget tog ledningen initiativet till en konferens i januari 1971 för att söka bilda en ny organisation. Inför bildandet av denna utvecklades två linjer. Oppositionen förespråkade en decentraliserad och federalistisk organisationstyp som successivt skulle centraliseras i takt med sin egen politiska mognad. Den andra linjen (som blev majoritetens) förespråkade en fastare organisation som kunde utgöra en ram för det politiska utarbetandet. Det gick inte att överbrygga motsättningarna. I jan. 1971 bildades därför två organisationer: *Revolutionära Marxisters Förbund* (RMF) och *Spartakus-KAG*. Författaren till dessa rader var en av ledarna för oppositionen. Det visade sig dock snart att oppositionens linje var felaktig; den modell för organisationsarbetet som man dragit upp ledde enbart till desorientering och dubbelarbete, planlöshet och empiricism. Efter några månaders förvirrat, självcentrerat arbete upplöstes KAG och då medlemmarna såg att RMF inte utvecklats enligt de dystra spådomarna, utan tvärtom arbetade upp en fungerande demokratisk centralism, sökte sig de flesta tillbaka; till dessa hörde även undertecknad. Ovanstående historiska anteckningar kan ses som några av de problem som möter en politisk smågrupp under dess första svåra period när den försöker lära sig att stå på benen.

¹⁰ ”Proletariatets diktatur och maktens dubbelhet” och ”Trotskisternas attityd till revisionisterna” utg. av KFML-Lund (stencil).

¹¹ Bakgrunden till skriften var att Uppsala FNL-grupp under våren 1970 hade vägrat några medlemmar i RM medlemskap i FNL-gruppen. I *Fjärde Internationalen* nr 4 /1971/ finns en dokumentation om de första stegen i denna osmakliga historia.

passiviteten i det anti-imperialistiska arbetet bli ett argument mot trotskisterna: ”De jobbar ju inte för Vietnams sak! ” (Om trotskisterna bildade en egen Vietnam-organisation kunde man angripa dem för att ”splittra fronten mot USA-imperialismen”); och d) Detta var en första försöksballong för att se hur opinionen inom DFFG skulle reagera för en högervridning av organisationen och för en uteslutning även av andra marxistiska grupper.

KFML lyckades ta hem potten på punkterna a) och d). Man lyckades göra anti-trotskismen mera gångbar inom en bredare opinion och vi skall strax ge exempel på hur vissa lätttrörliga skikt kom att påverkas. Men fr.a. lyckades man över förväntan med att nu fullständigt ”avpolitisera” Vietnamrörelsen. Urartningen gick rekordsnabbt. Den rörelse som 1965 startat med att kraftigt profilera sig mot diverse pacifistiska slagord som ”Fred i Vietnam” och mot regeringens opolitiska Vietnam-insamling, slog från och med 1970 in på en linje som idag, två år senare, redan lett till att man öppet stöder regeringens politik, och man har t.o.m. börjat släppa ut de första försöksballongerna för att ansluta DFFG till Svenska Kommittén för Vietnam, den regeringsstyrda byråkratiska topporganisation som man t.o.m. har mage att från KFMLs håll påstå skulle representera de ”mest progressiva skikten inom arbetarklassen”¹²

Men det var punkt b) som var den svaga länken i KFMLs strategi. Broschyren utsattes i jan. 1971 för två olika källkritiska granskningar, som tillkommit oberoende av varandra och t.o.m. ovetande om varandra. Den ena stod undertecknad för, och den andra utfördes av Kaj Håkansson i Uppsala.¹³ Vi kom båda fram till samma sak: författarna till broschyren hade gått mycket vårdslöst fram och på ett utomordentligt hänsynslöst sätt förvanskade sina källor. Detta gällde inte bara bruket av mycket suspekt historiskt material, såsom ex.vis protokollen från Moskvarättegångarna, utan också en direkt förfalskning av vad källorna påstods innehålla. Man påstod ex.vis att Nils Flyg – ledande medlem i Socialistiska Partiet på 30-talet som sedermera blev nazist – var trotskist. Som stöd för den uppgiften lämnade man några sidhänvisningar till Karl Kilboms memoarer. Slog man nu upp de angivna sidorna i memoarerna läser man till sin förvåning rakt motsatt påstående: ”trotskister var vi minst av allt” och ”vi är långt ifrån trotskister”. Detta bara som ett litet smakprov. De intresserade läsarna hänvisas till de två svarsbroshyrerna för en fullständig analys av detta alster från KFML/DFFG.¹⁴

¹² I ett protokoll från 21.4.1972 mellan socialdemokraterna och DFFG – angående möjligheterna att samordna vissa arrangemang 1 maj 1972 – förklarar KFMLs representant: ”Curt Lundgren framhöll att Vietnamrörelsen stöder regeringens politik i fråga om Vietnam sådan den kommit till uttryck i det senaste regeringsuttalandet och att denna deklaration kommer att utgöra grunden för hela 1-majarrangemanget- Detta kommer alltså att få formen av en uppslutning kring regeringens politik i denna fråga.” Dagen innan hålls ett annat möte för samma arrangemang. I protokollet heter det: ”DFFG-representanten förklarade sig kunna lämna garantier för att inga mot arbetarrörelsen eller dess ledare fientliga talkörer eller liknande skulle förekomma.” Se *Mullvaden* nr 12, s. 9. Efter det att kongressen gett klartecken fortsätter nu DFFG raskt på den inslagna vägen. Vid den senaste Vietnam-demonstrationen i Malmö (2 sept.), försökte DFFG förbjuda försäljning av vänstertidskrifter. Om förslaget om anslutning till SKfV kan man läsa i internbulletinen från Uppsala FNL-grupp (nr 15 1972), ”Om Svenska Kommittén för Vietnam”. Slutklämmen tyder: ”FNL-gruppernas hållning till kommittén har varit felaktig. Dess arbete har förtalats och mycket litet har gjorts för att förbättra kommitténs arbete. Detta har underblåst alla möjliga fördomar om DFFG inom SkfV.” Och lite tidigare: ”Att stå utanför SKfV är i många avseenden förknippat med samma konsekvenser som för arbetare att stå utanför fackföreningarna.” Artikelns skrivits av styrelsen för Uppsala FNL-grupp. Just Uppsala har under de senaste åren fått fungera som en försökskanin för KFMLs nya påhitt om Vietnam-arbetet. Man prövar linjen där; om man inte möter någon opposition går man så ut över hela landet. Ofta kan man hålla ställningarna just genom att oppositionen inte får möjlighet att organisera sig som en fraktion. Varje ny del av linjen leder dock till en viss avstötning och en ytterligare passivisering av medlemmarna.

¹³ Kenth-Åke Andersson, *Revolutionär marxism kontra stalinism i Vietnamrörelsen. Ett svar till Trotskismen, fronterna och Vietnamrörelsen*, utg. av Uppsala FNL-grupp (Partisan Röda Häften 9, 1971) och Kaj Håkansson, *Stalinismen, fronterna och Vietnamrörelsen. Ett svar till...* (Rött Forum 1, RMF 1971). De två svaren har något olika karaktär och kan sägas komplettera varandra. Kaj Håkanssons svar koncentrerar sig fr.a. på Spanien. [Båda dokumenten, liksom DFFG-skriften och kompletterande material finns på marxistarkiv.se, se ["Trotskismen, fronterna och vietnamrörelsen"](#) – MF anm]

¹⁴ I en historik över debatten om denna skrift bör man inte glömma bort de analyser som genomfördes av lokala FNL-grupper och ibland distribuerades på stenciler. Jag har själv sett 5-6 stycken sådana skrifter, men på grund av kritikens

Det kan vara intressant att se hur de två författarna, Wickman-Gustafsson, svarade på de två analyserna. Detta skedde i en stencilerad skrift, ”Ån en gång om trotskismens frontpolitik”. Vi hade i våra svarsbroschyrer som sagt kommit fram till att författarna använde undermåliga källor och att de dessutom direkt förfalskade material. Nu skall vi se hur författarna svarar på denna kritik:

Vilka skulle vi tjäna om vi föll i den fälla som KH /Kaj Håkansson/ gillrat med sin ’källkritik’? I vilkas tjänst står det att fronten förlamas till följd av de åthävor som de frontfientliga trotskisterna försöker förvilla frontens aktivister med? Svaret är givet, endast USA-imperialisterna skulle tjäna på att KH lyckades i sitt försök att blanda bort korten i diskussionen om trotskisternas frontpolitik. Vi kan inte behandla källorna åtskilt från vår målsättning – maximalt stöd åt Indokinas folk. (s.3)

Därefter tar man ”kort” upp ”vad Håkansson vill diskutera från sitt ämbetsrum på Sociologiska institutionen i Uppsala”. För att inte tjäna USA-imperialismen och med omtanke om medlemmarnas skydd från ”förvillande”, lämnar man dock snart det temat och frågar istället med troskyldig min: ”Vi måste ställa frågan varför trotskisterna går till angrepp mot DFFG just nu.”(s. 6) Här plockar man som synes fram argument b) från ovan om att varje svar på en broschyr från DFFG automatiskt måste ses som ett angrepp på DFFG, inte som en kritik av ett speciellt beslut och en speciell praktik. Men om Wickman-Gustafsson trodde att de skulle komma undan så billigt, trodde de fel. Inom flera lokalgrupper inom DFFG började man ta upp en kritik av broschyren och genomgående kom man till samma resultat som i de två svarsbroschyerna: de uppgifter som lämnades om trotskismen var helt felaktiga och förvrängda. Flera grupper krävde att broschyren skulle dras in, eftersom den misskrediterade DFFGs politik och splittrade solidaritetsrörelsen. Denna uppmaning följdes emellertid inte av DFFGs ledning som satte sin auktoritet bakom broschyren och vid kongressen sommaren 1971 lyckades driva igenom att trotskisterna skulle uteslutas ur DFFG över hela landet.

Man trappade från KFMLs sida också upp kampanjen ytterligare ett steg under våren 1971 genom att släppa ut självaste Jan Myrdal, tuppen i hönshuset. Denne en gång så storslagne skriftställare hade något år innan övergivit sitt Fagervik och gått över till KFML-Skamsund. (”Det ligger något småaktigt styggt över det landet, utan att det förmår lyfta sig till det rysliga”, som Strindberg beskriver denna pestsmittade ö). När Vietnamrörelsen under våren 1971 spjälkades upp som en följd av splittringen mellan KFML och KFMLr¹⁵ kastade Jan Myrdal på sig ytterrocken och rusade ner till ”ärrens” hemort, Göteborg, för att stärka den tappra lilla skara som fortfarande höll på KFML-DFFG. Utan att ta sig tid att reda ut de politiska motiven till splittringen kastade han sig rakt ut i striderna. I Göteborg höll han ett tal på ett Vietnam möte den 17 april. Det är ett av de gräsligaste tal som någonsin hållits i det här landet.¹⁶ Förblindad av sina emotioner målade Myrdal upp en bild där KFMLr blev Fienden, eller åtminstone Fiendens agenter. Och varför inte? Om Don Quijote kunde ta en skock får för en armé, varför skulle Jan Myrdal då inte kunna ta KFMLr för imperialistiska agenter? I en vision målade han upp hur Nixon legat i hemliga underhandlingar med Frank Baude för att spränga solidaritetsarbetet i Sverige:

Nyss använde jag orden ’som får i uppdrag att spränga en organisation’. Att jag använder just det uttrycket beror på att jag anser att svaret på frågan: Till vilkens fördel? är så entydigt och klart att det är nödvändigt att inse att Förenta

lokala karaktär kan det finnas flera som jag inte känner till. Genomgående kommer man i dessa analyser till samma resultat som i de två svaren, men lokalgrupperna har t.o.m. lyckats hitta fler felkällor och felrefererat. Broschyren är tydligen outtömlig på den punkten!

¹⁵ Man bör kanske påpeka att RMF inte anslöt sig till den solidaritetsorganisation för Vietnamarbetet, SFIF, som KFMLr bildade. Vi tog avstånd från dess sektaristiska teori och praktik, och vidhöll linjen att ge kritiskt stöd till DFFG, trots att vi uteslutits. Denna linje har ändrats först i och med att DFFG vid årets 1 majagerande och efterföljande kongress tagit ett kvalitativt språng utför stupet och öppet börjat stödja regeringens politik. I detta läge har RMF beslutat stödja bildandet av en ny frontorganisation för Indokina-kampen, SKI (Solidaritetskommittén för Indokina) som är tänkt att byggas upp som en verklig enhetsfront, där olika politiska grupper kan samexistera och kampa för sina analyser på basis av en gemensam minimiplattform. Angående RMFs syn på Vietnam-arbetet, se olika artiklar i *Mullvaden*.

¹⁶ Talet finns publicerat i broschyren [Leve enhetsfronten mot USA-imperialismen](#) (DFFGs skriftserie nr 6 1971), s. 32-37. [Skriften finns på [marxistarkiv.se](#), talet på sid 12ff – MF anm]

Staternas imperialism inte stillatigande har låtit solidaritetsarbetet för Indokinas folk vinna framgångar i Sverige. Förenta Staternas imperialism lägger ner stora summor på att spränga och i görligaste mån undertrycka fientliga rörelser. Och vi är fientliga mot Förenta Staternas imperialism.¹⁷

Tydiligen såg göteborgarna lite skeptiska ut, och Myrdal insåg att han måste komma med ett argument. Desperat grep han tag i fickan och hittade ett ex. av DFFGs broschyr ”Trotskismen, fronterna och Vietnamrörelsen”. Han beslöt att ta fram något ur den. Han tog Spanien. Han berättade nu en saga för åhörarna om hur det spanska folket bedrogs av de fula trotskisterna. Dessa ville nämligen en revolution mot folkfronten och grep till vapen mot den lagliga regeringen:

I ’revolutionens’ namn grep de till vapen mot den regering och den armé, som bekämpade de fascistiska angrifarna. 400 personer dödades och 2 000 sårades i denna kupp. De spred missmod i de egna spanska leden. De spred förvirring i hela solidaritetsarbetet världen över. Nu frågar jag: till vilkens fördel? Svaret är enkelt. Francos fördel, Hitlers fördel, Mussolinis fördel. Upproret i Barcelona våren 1937 sökte dölja sitt förräderi under revolutionära fraser. Likafullt tjänade det den öppna fascismen. Låt oss aldrig glömma den lärdomen.¹⁸

Ty, summerar Myrdal, solidaritetsarbetet har inte bara fiender till höger, från de som öppet stöder Hitler och Nixon, utan också från vänster, från de som angriper alla som inte är sanna revolutionärer. ”De gör som de spanska trotskisterna skjuter den kämpande republikanska armén i ryggen.”¹⁹

Jan Myrdal är en beläst människa – det sticker han ju inte precis under stol med – Han är den person som ihärdigast i det här landet har rest parollen ”Gå till källorna!” Han är, såvitt vi vet, vid sina sinnens fulla bruk. Man måste alltså förutsätta att han här medvetet ljuger och förvränger verkligheten för att passa sina egna och KFMLs syften.²⁰ Kanske tror han att man kan ta hem politiska vinster genom att bruka lögnen som vapen. Han borde verkligen veta bättre.

Trots den låga nivån på KFMLs kampanj mot trotskismen, kom den att sätta vissa spår inom den svenska vänstern – det måste ha funnits en viss mottaglig opinion för att en sådan som Jan Myrdal skulle våga riskera sitt goda namn och rykte genom att ge sig ut på detta ”uppdrag”. Vi skall se hur andra skikt reagerade. Inte bara det ärkestalinistiska KFMLr tog tag i grepen; också ”gammalstalinisterna” i Norrskensflamman började vädra morgonluft. Mera förvånande är att t.o.m. vissa ledande personer inom *Zenit*-gruppen började ta del i fiskafånget. Vi tänker då på en sådan person som Lennart Berntsson som åstadkommit ett flertal intressanta analyser genom åren och som varit ett stadigt ankare i *Zenit*-gruppen; inte minst är det hans förtjänst att *Zenit* präglats av så hög nivå i den teoretiska debatten. Han har i ett par artiklar låtit beskyllningarna hagla: trotskisterna är ”en hydra inom arbetarrörelsen”, trotskisterna i Sverige använder sig av ”täcknamn” (som ”Bolsjevikgruppen”) och de ”judasmärker”, ”årtionden av uppoffrande och kostsam kamp” med

¹⁷ Anförde arbete (i fortsättningen förkortat till A.a.) s. 34.

¹⁸ A.a. s. 35. Myrdal skiljer naturligtvis inte mellan trotskister och POUM, vilket bara är en av de många lögnerna i hans tal. Han upprepar nästan ordagrant formuleringarna från ”Trotskismen, fronterna och Vietnamrörelsen”. De läsare som är intresserade av att veta vad som verkligen hände i Spanien hänvisas till mitt svar och (särskilt) Kaj Håkansson. (övrige litteraturtips om det spanska inbördeskriget finns i sista delen av detta nummer av *Fjärde Internationalen*).

¹⁹ A.a. s. 35. Vi har förvisso en mycket allvarlig kritik mot KFMLr:s teori och praktik, men vi är beredda att försvara dem mot det simpla och dumma förtal som sprids. Bland de dummaste är här Jan Myrdals påstående att de skulle vara agenter för imperialismen. Denna infantilitet hade han redan tidigare satt på pränt, varför den inte kan ses som en enstaka förlöpnig. Se *Aftonbladet* 28 jan. 1971 (omtryckt i Myrdal, *Skriftställning* 3, s. 144-7).

²⁰ I *Mullvaden* nr 4 /1971/ har en kamrat i RMF gjort en analys av Jan Myrdals utveckling. Han kan övertygande visa hur Myrdals syn på Folkfronten förändrats från ett totalt avståndstagande under slutet av 60-talet till ett totalt underkastande idag. Jan Myrdal inbjöds att i *Mullvaden* kommentera artikeln. Han har ännu inte kommit med något svar....

När detta nummer just pressläggs nås vi av meddelandet att Jan Myrdal fortsätter att grisa ner sig genom en artikel fylld av förtal mot trotskismen i *Folket i Bild* ”Kulturfront” nr 17. Vi utmanar än en gång Jan Myrdal: lägg fram dokument och bevis för dina påståenden om trotskismen! /Obs! att Myrdal som annars mycket petigt anger källor i sitt förtal av trotskismen inte säger varifrån han hämtat sina uppgifter/ Låt oss se om dina källor håller för en vetenskaplig prövning! Vi ger dig obegränsat utrymme i *Mullvaden* eller *Fjärde internationalen*. Där kan du få lägga fram dina bevis eller ta tillbaka dina svinerier och göra självkritik!

termen ”stalinism”.²¹ Men intressantare än dessa okvädingsord är att se hur denna anti-trotskyism påverkar Lennart Berntsson politiskt. Här finns det ett intressant material. I ett debattinlägg mot kamrat Benny Åsman, säger Berntson att trotskisterna beljager Komintern genom att påstå att politiken mot Hitler var felaktig eller att strategin i Frankrike och i det spanska inbördeskriget var ett uppoffrande av revolutionen. ”Är man förmögen att prestera en historieskrivning som denna ska man nog vara aktsam att beskylla andra för att använda sig av lögn och illvilliga tolkningar” mästrar han.²² Men man behöver bara gå ett år tillbaka i tiden för att i *Zenit* hitta en artikel om Kominterns historia. I den kan man bl.a. läsa att Komintern underordnades Sovjetunionens utrikespolitik, vilken i sin tur gick ut på ”att närma sig de härskande klasserna i Västeuropas borgerliga demokratier” och att den skärpta klasskampen ”tvang kommunistpartierna i både Spanien och Frankrike att bekämpa de mer revolutionära kraven inom arbetarklassen.”²³ Gissa vem som skrivit denna artikel? Rätt gissat. Det var – Lennart Berntson. Även om denna artikel är ett fladdrigt och hafsigt kompendium över Kominterns historia – den tillhör absolut inte Berntsons bättre artiklar – är det ingen tvekan om att han här bättre förstått Kominterns roll än han har gjort efter ytterligare ett års gnuggning i Vpk.

Den anti-trotskyistiska kampanjens framgångar inom vissa skikt visas slutligen inte minst i att Förbundet Kommunist (FK) – som alltid dragits med ett faderskomplex till Bolsjevikgruppen och La Ligue Communiste – börjat ana att det finns möjligheter att plocka medlemmar och vinna en profil genom att ta fram några nya kaniner ur hatten. I en intern skrift analyserar FK trotskismen.²⁴ De uttalar här indignation över att kritiken mot trotskismen i Sverige hittills varit så ”ointelligent”. Det gäller nu att ”lägga en bättre grundval för kritiken mot trotskismen än KFML och KFMLr förmår” förklarar man. Dessa gruppers ”skrik om ‘fascister’ och ‘CIA-män’ /är/ snarare **det bästa stöd** man kan ge trotskisterna.” (s. 3) Tyvärr har dessa aldrig förstått, att RMF formligen **längtar efter** utfall mot ‘de trotskyistiska fascisterna’ ”.(s. 8) För FK gäller det fr.a. att ”hindra RMF från att mullvada sej in i de vacklande mellanskikten” – en grupp som FK även i fortsättningen vill ha monopol på. Hur skall FK kunna hindra detta? De svarar själva: ”Härvid kan den svenska vänsterns spontana (!) anti-trotskyism vara till stor nytta (s.k. omvandling av spontan kamp).” Men många känner sig kallade, få äro utvalda. Att FK inte är utvald att prestera den ”intelligenta” kritiken av Fjärde Internationalen och trotskismen demonstreras med önskvärd tydlighet. I samma skrift kan man ex.vis läsa följande historieskrivning, som numera börjar bli bekant, efter det att man läst igenom en hög stalinistiska skrifter:

Känd är också hans /Trotskyjs/ hållning under Brest-Litovskförhandlingarna mot att sluta fred med Tyskland (och för anfallskrig). Och efter inbördeskriget hans – senare av Stalingruppen genomförda – administrativa förslag till tvångskollektivisering av jordbruket. (s. 5)

Det räcker med detta lilla citat för att visa FKs farliga utveckling. Man har slagit in på en fullständigt hopplös och ofruktbar väg.

Det är naturligtvis inte sant att vi inom RMF och Fjärde Internationalen längtar efter de ointelligenta angreppen från de anti-trotskyistiska elementen i Sverige. Ingenting är oss mer

²¹ För en utförligare dokumentation, se min artikel i *Mullvaden* nr 9 /1972/. Berntssons inställning kommer fram i hans artikel om fascismen i *Häftan för Kritiska Studier* 2-3 1970, där han påstår att trotskismen är en ”hydra” (s. 59). Hydra betecknar ett odjur med många huvuden. Ett av dessa satte Berntsson oblygt på sig i samma artikel, där han skrivit av Trotskyjs fascism-analys ord för ord och gjort den till sin egen. Då dög han tydligen! Se även Berntssons snorkiga inledning till Nicolas Krasso/Ernest Mandel, *Trotskyjs marxism – en debattskrift* (Zenitserien 19, Cavefors 1971) [finns på marxistarkivet: [Debatt om Trotskyjs marxism](#)] Låt dock inte denna inledning hindra er från att köpa boken! Det är en debatt på hög nivå. Se även diskussionen i *Zenit* 6 1971, mellan kamrat Benny Åsman och Lennart Berntsson.

²² *Zenit* 6 1971, s. 56.

²³ *Zenit* 18 /1970/ s.4-17.

²⁴ Denna skrift, som inte säger någonting egentligt om Fjärde internationalen, men åtskilligt om FKs utveckling, är värd att läsas av en större publik än FKs egna anhängare. RMF har därför beslutat att publicera den i stencilform tillsammans med några kommentarer av undertecknad. Den kommer ut ungefär samtidigt med detta nummer av *Fjärde Internationalen*. Den preliminära rubriken blir ”Förbundet Kommunist och Fjärde Internationalen. En dokumentation.”

främmande. Vi har inte vid något tillfälle sökt striden. Den har tvingats på oss. Vi har förvisso viktigare saker att syssla med än att läxa upp Jan Myrdal & Co för deras enfaldiga trycksaker. Vi har ett jättearbete som väntar oss. Vi försöker utveckla ett revolutionärt arbete på arbetsplatserna och i skolorna, vi försöker tillföra den revolutionära svenska vänstern ett internationalistiskt perspektiv, vi försöker visa på det statiska och hämmande i de teorier som hittills väglett vänstern under 1960-talet, vi försöker föra in en syn på enhetsfronten som varken är sekteristisk eller opportunistisk, vi försöker visa på nödvändigheten av en annan och högre förening av centralism och demokrati i det revolutionära partiet. I detta arbete blir historien och de historiska erfarenheterna **en av** de många hävstångarna i arbetet; men vi önskar inte förlägga **tyngdpunkten** i debatten i det förflutnas strider. Denna strid är påtvingad oss och den avleder åtskillig energi som kunde ha använts bättre.

Men det vore livsfarligt att ignorera KFMLs angrepp. Man kan inte begära att varenda svensk revolutionär skall känna till Sovjetunionens historia under 20- och 30-talet eller att de skall kunna redogöra för trotskisternas aktivitet i Albanien eller Mesopotamien. Att inte besvara KFMLs förtal vore att lämna fältet fritt för en grov historieförfalskning, som skulle vilseleda tusentals unga och ärliga revolutionärer i det här landet. Det tänker vi inte tillåta. Vad som är än värre: KFML skulle därigenom introducera en primitiv och obrukbar metodik i den svenska vänstern: den stalinistiska historieförfalskningens metodik. Det vore helt fel att tro att dess funktioner är begränsade till enbart historien. Den är förvisso lättast att avslöja där, ty i historien har vi så gott som samtliga mekanismer under kontroll. Dokumenten finns tillgängliga, analyserna finns, och vi vet vad de olika politiska linjerna gav för resultat; vi kan i historien se enheten och kontinuiteten; sinnesintrycken har samlats och ordnats. Samma metodik blir svårare att omedelbart avslöja när den används på den nutida verkligheten: här blir historieförfalskningen **verklighetsförfalskning**. Ty det är samma lagar som gäller för analysen av den värld vi nu lever i, och som vi vill förändra. Här kommer verklighetsförfalskningen att lämna den patetiska och löjliga karaktär som vidlåder den som historiemetod, och istället bli bestämmande för framtidens politiska linje. Här kommer verklighetsförfalskningen att leda till felaktiga analyser, bakslag och i värsta fall t.o.m. till katastrof – såsom stalinismen i historien har lett till katastrof i Kina, Frankrike, Spanien och i oändligt antal andra fall.

Och här är del verkligen hög tid att slå larm. KFML tog över studentrörelsen (SDS, 27-majrörelsen) och försökte vidga dess bas genom en avpolitisering; de såg till att hela rörelsen torpederades, och att massvis med ungdomar hejdades i sin politiska utveckling. De tog över DFFG och försöker nu vidga dess bas genom en avpolitisering, de har nu nått det stadium där Vietnamrörelsen okritiskt sluter upp bakom regeringen. Redan talar man inom KFML-kretsar i Uppsala om nödvändigheten att göra ett ”damoffer” för att tvinga socialdemokratien att ta över mer av det praktiska Vietnamarbetet. Denna linje kommer att leda till att Vietnam-rörelsen också den blir schack-matt. Detta är en rent huvudlös katastrofpolitik. Studentrörelsen och den antiimperialistiska rörelsen har varit de två stöttepelarna i radikaliseringsrörelsen under 1960-talet. Radikaliseringsrörelsen av arbetarna och arbetarungdomen har ännu inte nått det stadiet att den ensam kan bära upp hela vänsterrörelsen, och vi står dessutom inför risken att KFML genom mygelpolitik i fackföreningarna kväver också den rörelsen i sin linda. Detta är naturligtvis ingen ”agentpolitik”, det är bara dumdristigheter och en fullständig oförmåga att förstå motiven till radikaliseringsvägen. Den revolutionära rörelsen skulle inte klara ytterligare ett bakslag av samma typ som nu drabbat studentrörelsen och den anti-imperialistiska rörelsen; vi skulle kastas 20 år tillbaka i tiden – en förutsägelse som dessutom förstärks av det faktum att imperialismen under de senaste åren har förmått ta initiativet på flera viktiga fronter ute i världen (ex.vis den palestinska befrielse rörelsens försvagning). Det är nu absolut nödvändigt med en radikal omgruppering inom den svenska vänstern. Vi hoppas att detta svar ska kunna bidra till denna omgruppering.

I sitt ovannämnda tal berättade Jan Myrdal också lite om hur man lägger upp en taktik av det slag KFML nu använder i den anti-trotskyistiska hetsen:

Det finns en gammal och välkänd taktik för den som får i uppdrag att spränga en organisation. Tag upp de fel och misstag som begåtts och begås; angrip dem ständigt, ständigt, ständigt; blås upp dem, gör dem till huvudfrågan. Tag fasta på personliga särdrag hos välkända personer inom organisationen. Alla människor har sina särdrag. Ingen lever med sina änglavingar.. Förstora dem /änglavingarna?/, tala ständigt om dem /?/; sök svärta ner dessa personer så mycket som möjligt. Angrip dem också på ett sätt som inte kan besvaras: Jag frågar: har Andersson slutat piska sin hustru eller inte? Svara ja eller nej. Jag bara frågar. Jag frågar: har Petersson slutat förskingra ur kassan ännu? Jag bara frågar. Jag bara frågar. Jag har rätt att fråga. Ja eller nej. De av oss som varit med i organisationsarbete några decennier känner igen dessa metoder. De yngre bör lära sig känna igen dem. När denna kritik uppstår bör man alltså även då fråga sig: Till vilkens fördel? ²⁵

Den som vill veta hur denna taktik omsätts i praktiken kan med fördel studera Kurt Wickmans och Lars Gustafssons bok. Det finns knappast ett knep som de inte utnyttjar till bristningsgränsen, inte ens utlänningshat och rasism. De läser Trotskijs skrifter som fan läser bibeln; plockar ut ett citat här och ett citat där; blandar samman kronologi och misstolkar så mycket som möjligt. Grövt är kanske när en helt oskyldig sjukhusvistelse 1926 i Wickmans-Gustafssons ögon blir ett ”bevis” för att Trotskij var tysk agent! (WG, s. 56-7). Men författarna nöjer sig inte med förvrängningar och felsammanställningar av fakta. De förfalskar också citat för att stärka ”bevis”-samlingen. Här kommer hela den gamla kära raden av förfalskade påståenden om Trotskij: han var emot bönderna, han i var emot enhetsfronten och han förde rent allmänt en galen ultravänsterlinje. På dessa områden tillför författarna lögnfabriken en del nya råvaror: de för fram en hel del originella lögner som de alldeles själva har hittat på. Det finns gott om exempel på detta i den systematiska genomgången av deras bok i detta svar.

Samtidigt hoppas jag att detta nummer av *Fjärde Internationalen* inte enbart skall uppfattas som ett ”svar” till KFML. Jag har försökt lyfta debatten till en annan nivå, och även den som redan genomskådat KFMLs lögnmaskineri kan kanske ha intresse av de fyra kapitlen i detta nummer. Jag har medvetet sökt utforma dem som separata studier i fyra olika områden av stalinistisk politik, och både frågeställningarna och dokumentationen bör kunna intressera en bredare publik. Det är min förhoppning att den skall stimulera till fortsatta studier i arbetarrörelsens historia, på det att vi alla skall kunna dra lärdomarna för framtidens revolutionära politik.

Även om undertecknad står som ensam ansvarig för detta nummer av *Fjärde Internationalen*, vore det fel att uppfatta det som frukten av enbart mina egna mödor. De enskilda kapitlen har cirkulerat bland kamrater inom RMF och jag har fått in åtskilliga intressanta förslag till nya synpunkter och nya infallsvinklar. Många kamrater har lagt ned stor tid på att kritisera utkastet, ge mig tips om litteratur, diskuterat innehållet med mig under många stimulerande möten. Ur den synpunkten är denna skrift ett verkligt lagarbete. Jag har i görligaste mån tagit hänsyn till kritiken, men likväl är det dock jag själv som i sista hand har avgjort de slutgiltiga formuleringarna och jag tar också ensam ansvaret för innehållet och värderingarna i denna skrift. RMFs politiska ledning har inte genom diktat sökt styra utformningen av denna skrift. Till skillnad från ex.vis SUKP:s historia är detta arbete sålunda inte ”godkänt av centralkommittén” – det strider mot vårt sätt att tänka att tro att riktigheten i en historisk analys kan avgöras genom majoritetsbeslut. De politiskt ledande organen i en revolutionär organisation har valts för att leda utformningen av och ansvara för framtidens politik och inte för det förflutnas historia.

Jag hade ursprungligen tänkt att genom namns nämnande tacka alla de kamrater som hjälpt mig i arbetet, men jag avstod av två skäl: dels skulle listan bli för lång, dels skulle den alltför mycket underlätta SÄPOs arbete. Jag får bara hoppas att ingen kamrat nu känner sig förbigången när jag nöjer mig med att utdela ett kollektivt tack till alla de kamrater som hjälpt mig och stött mig under utarbetandet av detta nummer av *Fjärde Internationalen*. I och med att ”Lögnens renässans” nu publiceras är arbetet likväl inte slutfört. Jag hoppas att läsarna aktivt griper tag i materialet, och jag vore mycket intresserad av att utveckla en diskussion med läsarna om dessa och närliggande frågor. De som är intresserade av detta uppmanas skriva till författaren på nedanstående adress.

²⁵ ”Leve enhetsfronten...” s. 34.

Göteborg den 26 september 1972

Kent-Åke Andersson

Adress: Uddevallagatan 33, 416 70 Göteborg

I den följande framställningen används nedanstående förkortningar: [tillägg av MF inom klammer]

Deutscher I = *Den väpnade profeten* (Partisan 1971)

Deutscher II = *Den avväpnade profeten* (Partisan 1972)

Deutscher III = *The Prophet Outcast* (Vintage 1965) [*Den förvisade profeten* (Partisan 1972)]

Carr I = *The Bolshevik Revolution I* [*Ryska revolutionen 1917-23 del 1* (Caverfors 1970)]

Carr II = *The Bolshevik Revolution II* [*Ryska revolutionen 1917-23 del 2* (Caverfors 1970)]

Carr III = *The Bolshevik Revolution III* [*Ryska revolutionen 1917-23 del 3* (Caverfors 1970)]

Carr IV = *The Interregnum 1923-24* [*Mellan Lenin och Stalin* (Caverfors 1979)]

Carr V = *Socialism in one country I*

Carr VI = *Socialism in one country II* (för samtliga används Penguin-utgåvorna).

RK = *Russische Korrespondenz 1920-22* (reprint 1971). Denna halvofficiella tidskrift innehåller ett rikt urval av kongresstexter, tal och resolutioner, samt ekonomiska analyser och inrikes- och utrikespolitiska artiklar. För årgångarna 1921 och 1922 publicerar man även halvårsöversikter över den ekonomiska utvecklingen vilka är mycket användbara.